

การสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน กรณีจังหวัดลพบุรี
MODEL OF THE CREATING OF EMPOWERMENT COMMUNITY FOR SUSTAINABLE
OVERCOMING NARCOTICS IN LOPBURI PROVINCE

พล.ต.ต.ประยุทธ์ วัชนะสุข^{*1}

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์รัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี

^{*}ผู้รับผิดชอบบทความ : payutwanasook@outlook.co.th

Pol.Maj.Gen. Prayuth Wanasuk^{*1}

¹Student-Doctor of Public Administration Program, Pathumthani University

^{*}Corresponding author: payutwanasook@outlook.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาจังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple regression Analysis) โดยวิธี Stepwise กำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยชุมชน ได้แก่ นโยบายด้านยาเสพติด ผู้นำที่เข้มแข็ง ความตระหนักต่อปัญหาเสพติด เครือข่ายชุมชน การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ การรับรู้ข่าวสารด้านยาเสพติด และการฝึกอบรมด้านยาเสพติด มีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยเฉพาะความตระหนักต่อปัญหาเสพติดมีความสำคัญมากที่สุด ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมรับประโยชน์มีความสำคัญมากที่สุด

คำสำคัญ : การสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติด / ปัจจัยชุมชน /

Received : 3 April 2020

Revised : 6 April 2020

Accepted : 29 May 2020

Online publication date : 26 June 2020

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

The purposes of this study were 1) to analyze impact between Community Factor and Public Participation Factor 2) to study the model of the creating of Empowerment Community for Sustainable Overcoming Narcotics in Lopburi Province.

The sampling group which was selected purposively comprises 382 leaders who take important roles to create sustainable development in village and community level. The instruments used in the study are questionnaire and interview-based toward Theory and Research Framework. Simple statistics such as Frequency, Percentage for general data explanation, Means, Standard Deviation were employed to explain the relationship between factors (Community Factor and Public Participation Factor) with the creating of Empowerment Community for Sustainable Overcoming Narcotics in Lopburi Province. Multiple regression analysis for the relation between each factor by Stepwise Method with a significant level at .05

Hypothesis Test result showed that Community Factor such as Against Drug Abuse Policy, Strong Leader, Awareness of Narcotics Problem, Community Network and Coordination with related parties has impact to the creating of Empowerment Community for Sustainable Overcoming Narcotics with significant at level .05 especially Awareness of Narcotics Problem which is the highest impact. Public Participation Factor such as Participation to make decision, Participation to take action, Participation to take benefit and Participation in evaluation are impact to strengthen Community for overcoming narcotics with sustainability by significant level .05 especially Participation to take benefit has the highest impact.

Keywords: The creating of Empowerment Community for Sustainable Overcoming Narcotics / Community factor / Public participation factor

บทนำ

การดำเนินยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 โดยกำหนดRoadmap การต่อสู้กับยาเสพติดและปฏิบัติการกวาดล้างยาเสพติดมาเป็นระยะ ทำให้สถานการณ์ปัญหาเสพติดลดความรุนแรงลง จนไม่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของ

ประชาชนโดยทั่วไปเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งนั้น ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดหันกลับมาเป็นปัญหาสำคัญ และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากขึ้นใกล้เคียงกับระดับก่อนประกาศสงครามกับยาเสพติด สำหรับแหล่งผลิตยาเสพติดส่วนใหญ่ทั้งยาบ้า ไอซ์ และเฮโรอีน อยู่ในพื้นที่อิทธิพลของชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย มีศักยภาพในการผลิตยาเสพติดได้อย่างไม่จำกัด ส่วนการผลิตในประเทศยังมีจำนวนน้อย ไม่ส่งผลโดยรวมต่อสถานการณ์ยาเสพติดภายในประเทศ โดยยังคงมีความพยายามลักลอบส่งออกสารตั้งต้นประเภทซูดออีเฟดรีน ไปยังแหล่งผลิตในประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนใหญ่จะนำเข้ามาจากประเทศอินเดีย เนื่องจากอินเดียเข้มงวดกับซูดออีเฟดรีนที่เป็นผง แต่ไม่เข้มงวดในรูปแบบเม็ด ขณะเดียวกันก็พบว่ามีมีการลักลอบนำคาเฟอีนจำนวนมากมาจาก สปป.ลาว ถ้าเสี่ยงเข้าสู่พื้นที่โดยกลุ่มนักค้ายาเสพติดยังคงมีศักยภาพในการค้ายาเสพติดในปริมาณมาก การจับกุมส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ค้าปลีกหรือผู้ประกอบการแทนนั้น ตัวยาที่มีการค้าและแพร่ระบาดหลักยังคงเป็นยาบ้าและไอซ์ แหล่งเก็บพักยาเสพติดที่สำคัญยังคงอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มนักค้ายาเสพติดที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบันได้แก่เครือข่ายนักโทษในเรือนจำ กลุ่มนักค้ารายเก่า นอกจากนั้นยังมีเจ้าหน้าที่รัฐจำนวนไม่น้อยที่เข้าไปมีผลประโยชน์และเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติด สำหรับยาเสพติดหลักที่แพร่ระบาดยังคงเป็นยาบ้า ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 83.8 ขณะที่ไอซ์มีสถานการณ์ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น กลุ่มอายุหลักที่เข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ในช่วง 15-24 ปี พื้นที่แพร่ระบาดยาเสพติดพบว่ามีหมู่บ้าน/ชุมชนที่ยังคงต้องเฝ้าระวังปัญหาเสพติดจำนวน 50,902 หมู่บ้าน/ชุมชน หรือคิดเป็นร้อยละ 62 ของหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ (ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ , 2556)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่นับจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งจากสถิติพบว่าผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากจะเป็นผู้ก่อคดีอุกฉกรรจ์ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและปัญหาความมั่นคงแห่งชาติอีกด้วย หากปล่อยไว้ให้เนิ่นช้าจะก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมอย่างรุนแรงจนไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะปัญหาเสพติดมิใช่เรื่องที่จะสามารถควบคุมให้อยู่ในวงจำกัดได้อีกต่อไป แต่กลับจะเป็นปัญหาระดับชาติที่ลุกลามอย่างไม่มีจบสิ้น ดังนั้นจึงเห็นสมควรที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้บรรลุผลอย่างจริงจัง จังหวัดลพบุรีเป็นเส้นทางผ่านและเป็นแหล่งพักยาเสพติดที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศ โดยมีประชากรจำนวน 758,818 คน มีหมู่บ้านจำนวน 1,122 หมู่บ้าน มีชุมชน จำนวน 74 ชุมชน รวม 1,196 หมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งพบว่ามีมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปทั่วเกือบทุกหมู่บ้าน/ชุมชน โดย ปี พ.ศ. 2555 มีการจับกุมผู้กระทำผิดยาเสพติด จำนวน 4,454 รายผู้ต้องหา จำนวน 4,633 คน ปี พ.ศ. 2556 มีการจับกุมผู้กระทำผิดยาเสพติด จำนวน 7,184 ราย ผู้ต้องหา จำนวน 7,425 คนและในปี พ.ศ.2557 มีการจับกุมผู้กระทำผิดยาเสพติด จำนวน 5,786 ราย ผู้ต้องหา จำนวน 6,047 คน โดยมีสถิติการจับกุมค่อนข้างสูง (ตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี, 2558 : 3) นอกจากนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้สร้างอิทธิพลในพื้นที่

ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวและไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวในการต่อต้านกลุ่มอิทธิพลดังกล่าว ซึ่งกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ขยายเครือข่ายไปทั่วพื้นที่จังหวัดลพบุรี เพราะต้องการผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งที่ผ่านมาผู้วิจัยเคยรับราชการในตำแหน่งผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรโคกสำโรงจังหวัดลพบุรีและตำแหน่งผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี ทำให้ทราบว่าจังหวัดลพบุรีมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นจำนวนมาก จนในอดีตสื่อมวลชนเคยให้ฉายาว่า “โคลัมเบียของเอเชีย” สำหรับการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการบูรณาการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังไม่ถึงหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างแท้จริง ไม่มีการทำประชาคมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ขาดการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูไม่มีอาชีพรองรับ ประกอบกับงบประมาณในการปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอ สิ่งสำคัญคือขาดความร่วมมือจากประชาชนในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติด ดังนั้นจึงควรดำเนินการประสานพลังแผ่นดิน เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมมือกันในการหยุดยั้งขบวนการยาเสพติดและผู้มีอิทธิพลดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างปัจจัยของชุมชน ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยของชุมชนมีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน
2. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคแบบผสมผสาน (Mix method) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) มาจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ รวมถึงรายงานของสำนักวิจัยข้อมูลต่าง ๆ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการวิจัยและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้นำชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการสร้างชุมชนเข้มแข็งและสมาชิกอาสาสมัครตำรวจชุมชนที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านยาเสพติด เพื่อการสร้างแบบสอบถามซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนในจังหวัดลพบุรี จากหมู่บ้าน จำนวน 1,122 หมู่บ้าน และ ชุมชน จำนวน 74 ชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำของตารางทาโรยามาเน่ ประมาณ 286 ตัวอย่างขึ้นไป (Yamane, 1978) เพื่อให้ข้อมูลมีการกระจาย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 382 ตัวอย่าง

แผนขั้นตอนและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยแบ่งออกเป็น 11 อำเภอคือ เมืองลพบุรี โคกสำโรง ชัยบาดาล ท่าวุ้ง บ้านหมี่ พัฒนานิคม ท่าหลวง สระโบสถ์ โคกเจริญ ลำสนธิ และหนองม่วง จากนั้นใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนในแต่ละอำเภอ (Proportional to size) และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เพื่อเลือกผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนทำการตอบแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยแบ่งออกเป็น 11 อำเภอคือ เมืองลพบุรี โคกสำโรง ชัยบาดาล ท่าวุ้ง บ้านหมี่ พัฒนานิคม ท่าหลวง สระโบสถ์ โคกเจริญ ลำสนธิ และหนองม่วง

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนในแต่ละอำเภอ โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่าง ตามสัดส่วนของผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนในแต่ละอำเภอ (proportional to size) จากหมู่บ้าน จำนวน 1,122 หมู่บ้าน และชุมชน จำนวน 74 ชุมชน สำหรับอำเภอที่ได้ขนาดตัวอย่างไม่ถึง 30 ตัวอย่าง ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลให้ได้อย่างน้อย 30 ตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลมีการกระจายทำให้ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 382 ตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนในแต่ละอำเภอทั้ง 11 อำเภอ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามในวันที่มีการประชุมของอำเภอและเทศบาลจนครบจำนวน 382 ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นขั้นตอน โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ กระจายสู่กลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บด้วยตนเอง วิธีการเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน ในแต่ละอำเภอ ทั้ง 11 อำเภอ ของจังหวัดลพบุรี จนครบทั้งหมด 382 ตัวอย่าง ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการ

สร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน จำนวน 5 คน และสมาชิกอาสาสมัคร
ตำรวจชุมชน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านยาเสพติด จำนวน 3 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จำนวน 382 ชุด มาทำการประมวลผล
ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ใช้สถิติพรรณนาเชิงคุณภาพ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency)
ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สถิติพรรณนาเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Division : S.D.) ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สมการถดถอย
พหุคูณ (Multiple regression Analysis) โดยวิธี Stepwise

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ กลุ่ม
ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี
จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 159 คน คิดเป็น
ร้อยละ 41.6 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ
57.1
2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยของชุมชน ด้านนโยบายยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับมาก (3.12) ด้านผู้นำที่เข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.24) ด้านความตระหนักต่อ
ปัญหาเสพติดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.24) ด้านการรับรู้ข่าวสารด้านยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยอยู่
ในระดับมาก (3.25) ด้านการฝึกอบรมยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.12) ด้านเครือข่าย
ชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.25) ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
มาก (3.21)
3. ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วม
ตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.09) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
มาก (3.25) ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.06) ด้านการมีส่วนร่วม
ประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.01)
4. ระดับความคิดเห็นต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน มี
ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.19)

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานงานวิจัยที่ 1 จากการตรวจสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยของชุมชน ได้แก่
นโยบายด้านยาเสพติด ผู้นำที่เข้มแข็ง ความตระหนักต่อปัญหาเสพติด การรับรู้ข่าวสารด้านยา
เสพติด การฝึกอบรมด้านยาเสพติด เครือข่ายชุมชน และการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ มีอิทธิพล
ต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยของชุมชนมีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน ของจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยของชุมชน ได้แก่ นโยบายด้านยาเสพติด ผู้นำที่เข้มแข็ง ความตระหนักต่อปัญหาเสพติด การรับรู้ข่าวสารด้านยาเสพติด การฝึกอบรมด้านยาเสพติด เครือข่ายชุมชน และการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ โดยสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่ง Bass and Avolio (1991) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำพยายามเปลี่ยนแปลงผู้ตาม ให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้ผู้ตามเกิดความไว้วางใจ เกิดความจงรักภักดี และเชื่อถือในตัวของผู้นำ เกิดความคล้อยตาม ดังนั้นผู้นำจะต้องมีความสามารถในการจูงใจคนให้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ตามรู้สึกอยากจะทำตามไปทุกหนทุกแห่ง และต้องเปิดโอกาสให้ผู้ตามได้แสดงถึงความสามารถให้โอกาส ผู้ตามได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างบรรยากาศในการทำงานให้เกิดความมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ตามเกิดความผูกพันต่อองค์กรและรักในองค์กรของตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีสรรรภาพและกลุ่ม ซึ่ง Ohmer and Beck (2006) กล่าวว่า ผู้ปฏิบัติงานชุมชนใช้การพัฒนาความเป็นผู้นำต่อบุคคลหรือกลุ่มเล็ก ๆ โดยแสดงให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้ ทักษะใหม่ๆ เพิ่มความสามารถและการเรียนรู้ทำให้เข้มแข็งมากขึ้น และ Bandura (1995) กล่าวว่าแนวทางนำประชาชนมาสู่ความเชื่อมั่นหน่วยงานของตนเอง บทเรียนจากทฤษฎีฐานรากให้ความรู้ที่มีคุณค่าต่อผู้ปฏิบัติงานชุมชน เพราะทำงานกับประชาชนเพื่อให้เขาเข้มแข็งทั้งทักษะ สำนึกของสรรภาพ และสนับสนุนให้ประชาชนมีพื้นที่ในการปฏิบัติงานกับชุมชนอื่น และเตรียมการเกี่ยวกับผู้นำสำหรับการเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทางที่ดี การพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสร้างสรรภาพตัวเอง สนับสนุนกลุ่มให้เกิดการเรียนรู้และทดสอบสรรภาพกลุ่มของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราวดี ตรีชัย (2552) ซึ่งพบว่าปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ คือ 1) ผู้นำมีภาวะผู้นำโดดเด่น เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา การมีจุดยืนทางความคิด วิธีคิดเห็นคุณค่าและพลังในการพัฒนาชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ต้องประสานผนึกกำลังร่วมคิดร่วมทำงานวิจัยของ สมบูรณ์ ธรรมลังกา (2556) ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน คือ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ระบบเครือข่าย ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น งานวิจัยของ ไกรสุข สินสุข (2545) ซึ่งพบว่า การก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อป้องกันยาเสพติดเกิดจากการกระตุ้นให้ชุมชนรับรู้และตระหนักในปัญหาเสพติด โดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม นำไปสู่กระบวนการได้มาซึ่งมาตรการทางสังคม ภายใต้ฐานคิดในการมองปัญหาเชิงบวกที่จะไม่สร้างหรือก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด งานวิจัยของ สิทธิณัฐ ประพุทธนิติสาร และคณะ (2547) ซึ่งพบว่า การแก้ไขปัญหาเสพติด ประการแรกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าไปกระตุ้นให้ชุมชนเห็นว่าเป็นปัญหาที่มีผลกระทบกับทุกคนในชุมชน ประการที่สองผู้นำและทีมงาน ต้องมีศักยภาพและเป็นที่ยอมรับของชุมชน กระบวนการ

เสริมสร้างความเข้มแข็งจะดำเนินการได้โดยง่าย ประการที่สามบุคลากรที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าไปดำเนินการในชุมชน ต้องมีความชัดเจน และมีทักษะในเรื่องการใช้ชุมชนเป็นฐานในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน ของจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดย Perkin and Zimmerman (1995) ได้กล่าวถึง การสร้างความเข้มแข็งชุมชนในลักษณะของกระบวนการและผลลัพธ์ไว้ว่า เป็นกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนประกอบด้วยการจัดการ เพื่อให้เข้าถึงกระบวนการของรัฐ และการเข้าถึงแหล่งประโยชน์ของชุมชนอื่น ผลลัพธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน ประกอบด้วย ความเป็นพหุลักษณะของชุมชน ความร่วมมือขององค์กรต่างๆในชุมชน และการเข้าถึงแหล่งประโยชน์ภายในชุมชน สำหรับ Kieffer (1984) ได้สะท้อนการสร้างกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน จากผลการทดลองสร้างความเข้มแข็งในระดับบุคคล โดยสรุปไว้ว่า ต้องทำงานเป็นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมที่ขับเคลื่อนให้บุคคลเข้าสู่การเปลี่ยนแปลง สำหรับ Zimmermann and Rappaport (1988) กล่าวว่า Empowerment เป็นตัวแปรที่ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ คือ ความเข้มแข็งของปัจเจกบุคคล ศักยภาพ ระบบช่วยเหลือที่มีอยู่ในธรรมชาติ และบุคลิกภาพแบบรุกหน้า (Proactive) ในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง นโยบาย และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้ปัจเจกบุคคลสามารถเรียนรู้ที่จะควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต และการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างจริงจัง สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มงาน ซึ่ง Ephross and Vassil (2005) และ Tropman (2003) กล่าวว่า การนำและการมีส่วนร่วมในงานหรือกลุ่มงาน เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานชุมชนจำเป็นต้องมีทักษะเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอย่างมาก สอดคล้องกับทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion) โดย Maslow (1987) กล่าวว่า การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียนเพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะให้เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม สอดคล้องกับแนวคิด ของ Cohen and Uphoff (1980) กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนคือริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะ เป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kasmel (2011) ซึ่งพบว่า การประเมินชุมชนเข้มแข็งจาก 5 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วม, ประสิทธิภาพของตนเอง, ความตั้งใจ, แรงจูงใจ และความตระหนักรู้ ซึ่งเกิดประโยชน์ต่อชุมชน และมีผลทางบวกต่อคนในชุมชนเข้มแข็ง งานวิจัยของ สมบูรณ์ ธรรมลังกา (2556) ซึ่งพบว่า กลยุทธ์การนำรูปแบบการเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานได้แก่ กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชน กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชน กลยุทธ์การสร้างกระบวนการเรียนรู้ กลยุทธ์การสร้างเครือข่าย และกลยุทธ์สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด งานวิจัยของพัชราวดี ตรีชัย (2552) ซึ่งพบว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สามารถทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ต้องประสานพนักกำลังร่วมคิด ร่วมทำ งานวิจัยของ ไกรสุข สิ้นสุข (2545) ซึ่งพบว่า การก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อป้องกันยาเสพติดเกิดจากการกระตุ้นให้ชุมชนรับรู้และตระหนักในปัญหาเสพติดโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม นำไปสู่กระบวนการได้มาซึ่งมาตรการทางสังคมภายใต้ฐานคิด ในการมองปัญหาเชิงบวกที่จะไม่สร้างหรือก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด งานวิจัยของ สมหมาย แจ่มกระจ่าง และคณะ (2551) ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนเป็นการสร้างความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนงานวิจัยของ สิทธิณัฐ ประพุทธิติสาร และคณะ (2547) ซึ่งพบว่า กระบวนการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชน ประการสำคัญอย่างหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน งานวิจัยของ มิ่งขวัญ คงเจริญ (2554) ซึ่งพบว่า องค์ประกอบเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ในครั้งนี้ ได้ข้อค้นพบหลายประการที่น่าสนใจ กลไกสำคัญในการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน พบว่าความตระหนักต่อปัญหาเสพติด มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ นโยบายด้านยาเสพติด การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ผู้นำที่เข้มแข็ง และเครือข่ายชุมชน ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยรวมนั้นพบว่าการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ดังนั้นการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยมีความเห็นว่ารูปแบบที่ควรเกิดขึ้น เพื่อดำเนินการกับปัญหาเสพติดให้หมดสิ้นไปอย่างยั่งยืน มีดังนี้

1. ปลุกจิตสำนึก

จากการศึกษา พบว่ามีหลายชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการกับปัญหาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลเป็นอย่างดี ส่วนใหญ่เกือบทุกชุมชนเมื่อมียาเสพติดแพร่ระบาดเข้าไปในชุมชน ประชาชนที่เสพยา มักจะเป็นพวกวัยรุ่น เพราะส่วนใหญ่ซุกจุกง่าย อยากรอง หลงผิดคิดว่าเทห์ ว่าดี พอติดแล้วเลิกไม่ได้ ไม่มีเงินซื้อก็ค้าเอง และพวกผู้ใช้แรงงาน คิดว่าช่วยให้ทำงานได้มากขึ้นเสฟไปนาน ๆ ติด ทำลายสุขภาพ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือวงจรอุบาทว์ที่ควรจะต้องแก้ไข และทำอย่างไรให้ทุกคนรับรู้ว่าเป็นเรื่องไม่ดีเป็นเรื่องชั่วร้าย ใครเกี่ยวข้อง หรือรับผลประโยชน์กับเรื่องนี้ เป็นบุคคลที่ไม่ดี เป็นบุคคลที่ชั่วร้ายต้องขจัดออกไปจากชุมชน หรือจาก

สังคมประเทศไทย คนที่หลงผิดไปเสพยาเสพติดถือว่าเป็นผู้โชคร้าย ควรให้ความช่วยเหลือ ต้องดึงเขาออกมา เมื่อเขาตระหนักถึงพิษภัยยาเสพติด เลิกยาเสพติดได้ บุคคลเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการแก้ปัญหาเสพติดได้ เช่น ชุมชนบึงตาป้อ ชุมชนคลองจระเข้ชั้น้อย ชุมชนโสธรหนึ่ง ชุมชนบ้านจางวาง หมู่บ้านหนองกลางดง ชุมชนในตำบลบางพรหม หมู่บ้านบวกเตย หมู่บ้านไร่ดง เป็นต้น

2. การคัดเลือกผู้นำและคณะกรรมการชุมชน

นับเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะชุมชนจะขับเคลื่อนไปสู่ชุมชนเข้มแข็งได้ ต้องอาศัยผู้นำชุมชนและทีมงานร่วมกันแก้ปัญหาเสพติด ดูแลความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ปลอดภัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้นการได้มาซึ่งผู้นำชุมชนจึงต้องคัดเลือกอย่างมีคุณภาพ ค้นหาตัวบุคคลที่จะเป็นตัวแทนของชุมชน ที่จะมาทำงานเพื่อชุมชน ประชาชนในชุมชนจึงต้องเป็นผู้เลือกเอง ทุกคนในชุมชนที่บรรลุนิติภาวะแล้วก็ต้องมาเลือกตั้งว่าใครควรจะได้รับเลือกเป็นผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ไม่ว่าจะเป็นการจัดเวทีประชาคม การออกกฎเกณฑ์ของชุมชน การปลูกจิตสำนึก การสร้างเครือข่าย การสร้างความต่อเนื่องยั่งยืนของชุมชนเข้มแข็ง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ซึ่งมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชน รักชุมชนของตัวเอง ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัว มีความซื่อสัตย์ พร้อมทั้งจะมาดูแลความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เสมือนครอบครัวของตัวเอง เสียสละ อุทิศตน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทุกคนในชุมชนจะต้องช่วยเหลือตัวเองให้ได้ ไม่รอโชควาสนา รอนโยบายประชานิยมจากรัฐบาล ประชาชนทุกครอบครัวในชุมชนจะต้องมีอาชีพของตนเอง ช่วยเหลือตัวเองให้ได้ ผู้วิจัยเชื่ออย่างยิ่งว่าไม่มีใครอยากเป็นคนไม่ดี เป็นคนเลว เป็นอาชญากร แต่เขาหมดทางเลือกไม่มีงาน ขาดการยอมรับจากสังคม จึงต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ถ้าไม่เปิดโอกาสเปิดช่องให้ปัญหาไม่มีทางจบสิ้นในหลายๆชุมชนผู้นำและคณะกรรมการชุมชนเป็นหัวหอกในการริเริ่มพัฒนาอาชีพให้กับชุมชนของตนเอง เช่น ชุมชนบึงตาป้อ มีการพัฒนาอาชีพมีกิจกรรมปักผ้าลูกไม้ ทำเครื่องประดับแหวน กำไลคริสตัล ฯลฯ เป็นต้น หากทุกคนมีอาชีพ มีรายได้ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีครอบครัวที่อบอุ่น ใครจะอยากไปเป็นโจร ไปค้ายาเสพติด หรือหาเรื่องทำสิ่งไม่ดี ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชนส่วนใหญ่มักเกิดจากไม่มีรายได้ ไม่มีเงิน เป็นส่วนใหญ่ การที่ชุมชนอยู่ในลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไปคนละทิศละทาง ผู้ที่อ่อนแออยู่ไม่ได้ ต้องหาทางออก กลายเป็นคนไม่ดีของชุมชน เป็นโจร เป็นโสเภณี ถ้าทุกคนเลือกได้ ไม่มีใครอยากเป็น ทุกคนคงฝันอยากเป็นเศรษฐีกันหมด เพราะฉะนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จักต้องจริงจังกับการคัดเลือกผู้นำและคณะกรรมการชุมชนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อทำงานของชุมชนในการที่จะแก้ปัญหาและพัฒนา ชุมชนไปสู่จุดหมายคือความผาสุกของประชาชน และปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของยาเสพติด ถ้าเราได้คนไม่ดีมาดำเนินการไม่ต้องคิดมาก ทุกอย่างจบตั้งแต่เริ่มต้น ไม่ต้องไปคิดมากกว่าอะไรจะเกิดขึ้น ไปต่อไม่ได้ การสร้างชุมชนเข้มแข็งไม่ใช่การเอาป้ายไปปิดว่าเป็นชุมชนเข้มแข็ง หรือปักธง ตามทฤษฎีแล้วต้องเกิดจากตัวประชาชน ตัวชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความเชื่อมั่น ศรัทธาพลังของตนเอง ของชุมชนเอง ว่าสามารถช่วยเหลือตนเอง ดำเนินการแก้ปัญหาของชุมชนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งในหลายชุมชนที่ประสบความสำเร็จเป็นชุมชนเข้มแข็งมีอยู่ เช่น ชุมชนคลองจระเข้ชั้น้อย ชุมชนบึงตาป้อ

ชุมชนโสธรหนึ่ง ฯลฯ เป็นต้น สิ่งต่างๆเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จากผู้นำและคณะกรรมการชุมชนที่มีคุณภาพเท่านั้น เพราะฉะนั้นประชาชนในชุมชนนั้น ๆ จะต้องตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้น บ้านของเรา ผุพังเข้าบ้านต้องรอให้คนอื่นมาจัดการกวาดให้หรืออย่างไร เราต้องหาทางกวาดเอง เพราะคนที่เดือดร้อนคือเรา ชุมชนเมื่อพบปัญหาต้องจัดการด้วยคนในชุมชน ดังนั้นผู้นำและคณะกรรมการชุมชน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการที่จะนำการแก้ไข พัฒนาชุมชน เพราะถ้าผิดพลาดแล้ว การสร้างชุมชนเข้มแข็งย่อมเกิดไม่ได้

3. ติดตามและประเมินผล

การสร้างชุมชนเข้มแข็งในหลาย ๆ ชุมชนเกิดจากปัญหาความเดือดร้อนจากคนในชุมชนมีโจรผู้ร้ายชุกชุม ภัยรุมตีดยาเสพติด ความเป็นอยู่ของคนไม่ดี รายได้น้อย ประชาชนตระหนักถึงปัญหาเกิดการรวมตัว อาจจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ให้คำแนะนำชักจูงให้แนวคิด ซึ่งถ้าประชาชนไม่ยอมรับ ไปยึดเยียด จะเกิดการต่อต้าน เพราะการดำเนินการทำให้ชุมชนเข้มแข็งต้องมาจากประชาชนนั่นเอง เช่น ชุมชนบึงตาป้อ เริ่มแรกเมื่อเปิดเวทีประชาคมครั้งแรกมีคนมาไม่ถึง 30 คน ต่อมาคนในชุมชนเข้าใจ จึงร่วมมือกันสร้างชุมชนเข้มแข็ง เป็นต้น การที่ฝ่ายเจ้าหน้าที่จะเกลี้ยกล่อมให้ประชาชนเชื่อว่าคนในชุมชนต้องรวมกลุ่มกัน รุกขึ้นมาต่อสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้น ต้องเกลี้ยกล่อมโน้มน้าวให้ผู้นำชุมชนเชื่อ เป็นเรื่องใหญ่ ทำอย่างไรให้เขาเชื่อเรา ผู้นำก็มีทั้งในระบบ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี ผู้นำศาสนา พระ ฯลฯ การที่จะทำให้เขาเชื่อไม่ใช่ง่าย พูดยตามทฤษฎีตามหลักการง่าย ๆ ที่ไม่สำเร็จ เพราะบางครั้งทีมงานที่เข้าไปในชุมชนไม่เข้าใจ แต่ละชุมชนมีจุดยืนของตนเอง ในแต่ละชุมชนจะมีผู้นำธรรมชาติ ซึ่งอาจเป็นใครก็ได้ อาจเป็นผู้ใหญ่บ้าน อาจเป็นเจ้าอาวาสวัด อาจเป็นผู้นำทางศาสนา หรือเป็นชาวบ้านธรรมดาที่คนยอมรับนับถือศรัทธาเชื่อฟัง การที่กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งจึงเกิดการต่อต้าน นอกจากนี้ประชาชนบางคนเคยพบกับประสบการณ์ที่ไม่ดี จากการทำที่เคยไปแจ้งเบาะแสยาเสพติดแล้วไม่มีการดำเนินงาน ยิ่งทำให้ไม่เชื่อถือ เพราะไม่แน่ใจว่าจะเอาจริงจังหรือเปล่า ดังนั้นจึงต้องมีการตรวจสอบหรือคัดคนที่จะเข้าไปทำงานชุมชนว่าเหมาะสมหรือไม่ มิฉะนั้นก็จะเกิดการต่อต้าน ผลจากการทำงานชุมชนก็จะเป็นแต่เปลือก เนื้อในจริงๆไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข เมื่อผู้นำชุมชนยอมรับแนวคิดแล้ว ไปถ่ายทอดให้คนในชุมชนเข้าใจ การเปิดเวทีประชาคมเพื่อเชิญชวนประชาชนมาหารือ หาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ประชาชนก็จะเต็มใจที่จะมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจเป็นตำรวจ ฝ่ายปกครอง หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรเป็นผู้ให้ข้อมูลให้คำปรึกษาเท่านั้น ไม่ควรชี้หน้าเด็ดขาด เมื่อเปิดเวทีประชาคมประชาชนในชุมชน ได้เลือกคณะกรรมการชุมชน ผู้นำชุมชนแล้ว เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน การที่จะทำให้ชุมชนปลอดภัยเสถียร มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีกินมีใช้ ไม่ต้องหวาดกลัวภัย จากโจรผู้ร้าย ภัยยาเสพติด ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่มีมากมายหลายชุมชนที่ประสบความสำเร็จ โดยการชี้แนะของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง หรือผู้นำชุมชนที่มีอุดมการณ์ มีจิตสาธารณะ ที่จะนำชุมชนของตนเองให้ปลอดภัย คนในชุมชนมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ไม่ต้องหวาดระแวงจากโจรผู้ร้าย จากยา

เสพติด ทุกคนในชุมชนมีรายได้ มีอาชีพ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ ต้องเกิดจากความเอื้อเฟื้อของคนในชุมชน ที่จะดูแลกัน ช่วยเหลือ แบ่งปันกัน ไม่ทอดทิ้งกัน เจ้าหน้าที่ของรัฐควรทำตัวเป็นที่เลื่องที่ตี คอยแนะนำช่วยเหลือ เราต้องเชื่อว่าคนในชุมชนดูแลตัวเองได้ เมื่อคนในชุมชนดูแลตัวเองได้ คงไม่มีใครอยากเป็นโจรหรือก่อเรื่องไม่ดี ทุกคนคงไม่แสหาเรื่องใส่ตัว หาเรื่องจับตัว แต่การที่จะทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็งแบบยั่งยืนภายในวันเดียว อาทิตย์เดียว ปีเดียว เป็นเรื่องจินตนาการหรือเรื่องเพ้อเจ้อ ชุมชนเข้มแข็งคือเป้าหมาย ความสำเร็จอยู่ที่การกระทำ เวทีประชาคมคือเครื่องมือที่สำคัญเพราะคือจุดเริ่มต้นของการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนในชุมชนได้ประชุมหารือ มีการเลือกผู้นำและคณะกรรมการชุมชนมาเป็นผู้แทนของคนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนดีขึ้นแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะพิษภัยจากยาเสพติด เมื่อคัดเลือกตัวผู้นำและคณะกรรมการชุมชนได้แล้ว การประชุมในเวทีประชาคมเป็นเรื่องของผู้ที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อชุมชน โดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และเรื่องความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ตลอดจนเรื่องการเฝ้าระวังปัญหาต่าง ๆ ในการประชุมเวทีประชาคมครั้งต่อไปก็ต้องนำผลการดำเนินงานครั้งที่ผ่านมา มาตรวจสอบว่าอะไรที่ทำไปแล้วมีปัญหา อะไรต้องแก้ไข ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกหรือไม่ เช่นคนในชุมชนที่ต่อเนื่องแล้วไม่เชื่อ ควรส่งตัวให้ตำรวจดำเนินคดีไปตามกฎหมาย เนื่องจากยังยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ เป็นต้น นอกจากนี้การออกกฎหมายของชุมชนหรือหมู่บ้านก็เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องประชุมคณะกรรมการชุมชนและประชาชน เพื่อหาข้อยุติว่าควรเป็นอย่างไร เพื่อให้ทุกคนในชุมชนถือปฏิบัติ เวทีประชาคมควรจัดประชุมทุกเดือน รอบ 3 เดือนควรสรุปประเมินผลการดำเนินการ ปัญหาข้อขัดข้อง ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เมื่อครบ 1 ปี ควรสรุปผลการดำเนินการทั้งหมดเป็นเอกสาร และควรคัดเลือกผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนใหม่ หากประชาชนเห็นว่าผลงานยังดีอยู่ก็ให้เป็นต่อไปได้ ไม่มีข้อจำกัด หากผลการประชุมโหวตออกมาไม่ดี ก็ต้องให้ผู้นำและคณะกรรมการชุมชนใหม่เข้ามาดำเนินการแทน ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตื่นตัวในการทำงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อความต่อเนื่องอย่างยั่งยืนของชุมชนเข้มแข็ง

4. ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ชุมชนเข้มแข็งเมื่อมีการดำเนินการ คัดเลือกคณะกรรมการ และผู้นำชุมชนแล้ว มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ชุมชนจะต้องกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการเอง เพราะแต่ละชุมชนมีความเป็นมาหรือสภาพภายในแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นจุดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง เมื่อกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการเป็นแนวทางปฏิบัติแล้ว ชุมชนจะต้องได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่รัฐและภาคเอกชน เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการขับเคลื่อนการดำเนินการต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ เอกชน ร่วมมือกันแก้ปัญหาให้กับชุมชน เพื่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งเอาชณะยาเสพติดอย่างยั่งยืน และเมื่อครบกำหนด 1 ปี ต้องสรุปผลการดำเนินงานทั้งหมดและดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการและผู้นำชุมชนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยปัญหายาเสพติด โดยมองเป็นกลุ่มคน ตามแนว People-based เช่น ชาวเขา พม่า อพยพ กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้หญิง กลุ่มผู้ติดยา กลุ่มผู้ติดเชื้อ โดยไม่ใช่กระจายกลุ่มไปในที่ต่าง ๆ เป็นการมองปัญหาตามแนวทางที่หลากหลาย ทำให้ได้มุมมองที่จัดการกับปัญหา ยาเสพติดได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์มากขึ้น
2. ควรศึกษาวิจัยเชิงลึก เชิงคุณภาพ กับ วิธีดำเนินงานของชุมชนเข้มแข็งที่ประสบความสำเร็จทั่วประเทศ เพื่อหาแนวทางจัดการกับปัญหา ยาเสพติดที่หลากหลายไปตามบริบทของพื้นที่
3. กระบวนการยุติธรรม (ศาล อัยการ ตำรวจ) มีอิทธิพลต่อการดำเนินการกับปัญหา ยาเสพติดของประเทศหรือไม่ อย่างไร
4. ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และนโยบายการเมือง มีอิทธิพลต่อ ปัญหา ยาเสพติดอย่างมากจริงหรือไม่ อย่างไร

บรรณานุกรม

- ไกรสุข สิ้นศุข. (2545). กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด โดยวิธีการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม. คุษุณินิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญวิทยาการบริหารงานยุติธรรม และสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี. (2558). เอกสารการดำเนินการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของจังหวัดลพบุรี.
- พัชรชาติ ตรีชัย. (2552). การวิเคราะห์ความเป็นชุมชนเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองกลางดง ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. คุษุณินิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.
- มิ่งขวัญ คงเจริญ.(2554). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชน เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้. คุษุณินิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์.
- ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ. (2556). แผนปฏิบัติการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ. กระทรวงมหาดไทย.
- สมบูรณ์ ธรรมลังกา. (2556). รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในจังหวัดเชียงราย. คุษุณินิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- สมหมาย แจ่มกระจ่าง และคณะ. (2551). “การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษา การจัดทำแผนชุมชนเทศบาลตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี”. **วารสาร การศึกษาและพัฒนาสังคม**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2.
- สิทธิณัฐ ประพุทธนิตินสาร และคณะ. (2547). การถอดบทเรียนความสำเร็จของชุมชน ในการ **แก้ไขปัญหาสารเสพติดแบบครบวงจรและยั่งยืน**. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2549). **10 ชุมชนต้นแบบภาค ตะวันออก : กรณีศึกษาประชาคมชุมชนเข้มแข็งในการจัดการกับปัญหายาเสพติด**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- Bandura, A. (1995). **Self-efficacy in changing societies**. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Bass, B.M. and Avolio, B. J. (1991). **Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership**. London: Sage.
- Cohen, John M., and Uphoff, Noman T. (1980). “Participation’s Place in Rural Develop : Seeking clarity Through Specificity”. World Development.
- Dennies, E. P. (1979). “Communities: A Survey of Theories and Methods of Research”. New York: Macmillanpub Co., Inc.
- Ephross, P H, and Vassil, T. V (2005). **Groups that work Structure and process**. (2nd ed.). New York: Columbia University Press.
- Kasmel, A. (2011). **Evaluation as a tool for community empowerment, a study on three community Initiatives in Rapha, Estonia**. The Faculty of Health Sciences University of Southern Denmark.
- Kieffer, C. (1984). **Citizen empowerment : a developmental perspective**. Prevention in Human Services.
- Maslow, Abraham H. (1987). **Motivation and Personality**. (3rd ed.).
- Ohmer, M.and Beck, E. (2006). “Citizen participation in neighbourhood organizations in poor Communities and its relationship to neighbourhood and organizational collective efficacy”. **Journal of Sociology and Social Welfare**.
- Perkins, D.D. and Zimmerman, M.A. (1995). “Empowerment theory, research, and Application”. **American Journal of Community Psychology**.
- Tropman, J. (2003). **Making meetings work: Achieving high quality group decisions**. Thousand Oaks, CA: Sage

- United Nations. (1981). **Yearbook of International Trade Statistics**. United Nations: UN Press.
- Yamane, T. (1978). **Statistics, An Introductory Analysis**. (2nd ed.). New York: Harper.
- Zimmerman, M.A. and Rappaport, J. (1988). "Citizen participation, perceived control, and Psychological Empowerment". **American Journal of Community psychology**. Volume 16. Issue 5.